

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

ефективного аспекту та особистих факторів. Завдання психолінгвістики у цьому напрямі полягає у комплексному дослідженні питання навчання та вивчення іноземної мови, беручи до уваги психічні процеси, пов'язані з мовленням (сенсорні відчуття, пам'ять, сприйняття, мислення, увага, вольові процеси).

Список використаних джерел:

1. Максимюк С. П. Педагогіка. Режим доступу : http://www.kafedragum-artcollege.edu.km.ua/Files/downloads/_bibl_lib_ebooks_%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%20%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BC%D1%8E%D0%BA%20%D0%A1.%D0%9F.%20-%202005.pdf
2. Слостенин В. А. и др. Педагогика. Режим доступу : https://edu.tatar.ru/upload/images/files/slastenin_v_a_pedagogika.pdf
3. Утробина А. А. Методика преподавания и изучения иностранного языка : Конспект лекций : Пособие для подготовки к экзаменам. – К. : Приор-издат, 2006. – 107 с.

Юлія Лазуткіна,

студентка Сумського державного університету

Лариса Дегтярьова,

ст. викладач кафедри германської філології

Сумського державного університету

РОЛЬ КОЛЬОРОНАЗВИ „BLAU“ В НІМЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ДОБИ РОМАНТИЗМУ

У даних тезах досліджено особливості вживання колоративу *blau* у німецькій літературі доби романтизму. **Актуальність** обумовлена тим, що у художніх текстах кольороноззви частіше передають не пряму ознаку предмета, а

лише дають вказівку на подібність з іншим явищем чи предметом, колоративам характерна полісемія, несподівана сполучуваність з іншими лексемами, метафоричний зміст, таким чином актуалізуються несловникові значення. Крім того, колоративи німецької поезії на даний момент є недостатньо дослідженими, отже напрямок роботи є перспективним.

Мета роботи полягає у з'ясуванні семантики кольороназви *blau* у німецькій літературі зазначеного періоду, виявленні випадків, коли вона має несловникові значення у контексті. Для досягнення вказаної мети, необхідно виконати такі **завдання**: з'ясувати значення терміну «колоризація»; дослідити лінгвокультурні значення колоративу *blau*; вивчити функцію колоративів у метафоризації німецької літератури доби романтизму.

Практичне значення полягає в тому, що одержані результати можна використовувати на заняттях з німецької мови (для закріплення знання німецьких кольороназв і їхнього відмінювання) та заняттях з лінгвокраїнознавства (для розуміння студентами німецької літератури).

Матеріалом для написання тез стали художні тексти доби німецького романтизму та роботи вчених, що досліджували вказану сферу. Вивченням лінгвістики кольорів займалися як вітчизняні, так і зарубіжні мовознавці: Алімпієва Р., Бабій І., Бахіліна Н., Вежбицька А., Вербицька О., Григорук С., Губарева Г., Дегтярьова Л., Дятчук В., Зівак О., Кириченко А., Коваль-Костинська О., Ковальова Т., Лисиченко Л., Мур'янов В., Пелєвіна Н., Семашко Т., Фрумкіна Р., Чікало М., Яворська Г. Колоративи були об'єктом дослідження у працях Койнстинен М., Гете Й. В. («Вчення про колір») та Блока О. («Краски и слова»). Дослідженням ролі метафори займалася Кобякова І.

Тези написані на основі конкурсної роботи «Переклад кольористичних гештальт-образів української та німецької поезії» (науковий керівник – Дегтярьова Л.) [3], яка зайняла III місце в II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Переклад», що проводився на базі Львівського національного університету імені Івана Франка у 2017 році.

Художня література є невід’ємною частиною культури будь-якої нації. Важливою ознакою художніх текстів є їх метафоричність, що досягається завдяки використанню образотворчих засобів, адже «майстри слова вкладають у метафоричні образи власне переосмислення явищ оточуючого світу, сприяють естетичному збагаченню поетичної мови» [2, с. 102]. Одним із таких засобів є колоризація. Термін *колоризація* запозичений із кіноіндустрії, де він означає процес додавання кольору в чорно-білий фільм. Подібно як фільми завдяки колоризації стають різнобарвними, так і твори, в яких ужито кольороназви, набувають нового змісту, створюють в уяві читача яскраві, живі образи. „Für die Farbnamen sind die Polysemie und die unerwartete Valenz mit anderen Lexemen charakteristisch, deshalb werden solche Bedeutungen der Kolorative in der Dichtung aktualisiert, die im Lexikon nicht nachgeschlagen werden können“ [4, с. 38]. Колоративи відіграють різноманітні ролі: створення кольорового тла для полегшення розуміння твору, візуалізація образів, утворення антитез, метафор, образів-символів, надання позитивної чи негативної конотації, надання імпліцитного змісту.

Визначним періодом для німецької літератури став кінець XVIII – початок XIX століття, тобто доба романтизму. Молоді натхненні поети-романтики висловлювали свій протест проти раціоналізму, порушували звичайний суспільний лад, а тому улюбленим образом став бунтар-одинак. Важливу роль зіграв *синій колір* – *blau*. Він або його похідний блакитний колір символізував прагнення до неземного, вищого, прекраснішого, духовний, інтелектуальний розвиток. Колір також символізує таємничість, безкрайність, вічність, вірність, віру, спокій, прагнення до нематеріального (до небесного, а не земного), істину, чистоту, невинність. Синій вважався чоловічим кольором й уособлював спокій, впевненість, рішучість. Має колір і негативні значення: холод, тінь. Синій колір близький до чорного, тому може асоціюватися зі смертю, трауром.

Поет і письменник Петер Хілле говорить про блакитний, як про символ чистоти, спокою і краси: «*Der wahre Mann ist doch etwas Schönes. Habt ihr schon einen recht innig freundlichen Morgen in seiner blauen Kraft gesehen, wenn vorher*

Gewitter gewesen? Auch schwarze Augen sind dann blau» [5]. Як видно із цитати, блакитний колір протиставляється чорному, який є ознакою жорстокості і зла. Блакитний же символізує світло, добро, початок чогось нового.

Одним із головних образів німецького романтизму стала блакитна або синя квітка. Цей образ з'являється у романі Новаліса «Генріх фон Офтердінгер»: «*Was ihn aber mit voller Macht anzog, war eine hohe lichtblaue Blume, die zunächst an der Quelle stand, und ihn mit ihren breiten, glänzenden Blättern berührte. Rund um sie herstanden unzählige Blumen von allen Farben, und der köstliche Geruch erfüllte die Luft*» [6]. Блакитна квітка символізує недосяжний ідеал, якого варто прагнути, хоча майже неможливо досягти. За Новалісом синя квітка – це мрія, надія, поривання, вона доступна лише митцям, але на землі її не існує, це прагнення самопізнання, це символ жіночої сутності. Пізніше вона набула ще таких значень, як пошуки і мандри. Символічне значення синьої квітки можна трактувати також як єдність землі і неба, адже квітка росте на землі, але її пелюстки мають небесний колір. Колір у поєднанні з образом квітки утворює образ-символ. Л. Вольський звертає увагу на звуковий склад німецького словосполучення *blaue Blume*, адже воно являє собою вид звукової метафори, в основу якої покладено алітерацію [1, с. 170]. Він також зазначає, що колір для Новаліса має філософське значення. У якості реального втілення цього образу можуть виступати волошки, цикорій або незабудки.

Синю квітку оспівували багато романтиків, а саме Йозеф фон Ейхендорф, Адельберт фон Шаміссо, Генріх Чокке, Йоганна Готфріда фон Гердера та інші. У поезії Йоганна Готфріда фон Гердера синя квітка – це саме незабудка, й вона символізує чистоту, вірність, кохання:

*Sei begrüßet, kleine Blume,
Blume der Vollkommenheit,
Die die Heiligen und Weisen
Namlos preisen;
Denn des Herzens schönste Zier
Wohnt in Dir.*

*Nicht auf Höhn, im stillen Thale
 Blühest Du, am frischen Quell,
 Zeigst des weiten Himmels Bläue,
 Reine Treue,
 Und in ihr der Sonne Gold,
 Mild und hold [7].*

Поєднання небесно-блакитного і сонячно-жовтого кольорів створює світлу яскраву палітру поезії, передаючи почуття юної закоханої людини. Блакитна незабудка є символом світлого, чистого, напевне першого кохання.

Отже, колоризація є одним з образотворчих засобів, що часто вживається в художній літературі, де кольороназви часто набувають нових нетипових значень, використовуються для утворення антитез, метафор, паралелізмів, образів-символів. Багатою на символізм стала художня література доби романтизму. Чільне місце у галереї романтичних образів займає синя (блакитна) квітка (*blaue Blume*) – символ мрії, надії, поривання, прагнення до самопізнання, до недосяжного ідеалу, поєднання неба і землі, символ пошуків і мандрів. Цей образ мав надзвичайно багато тлумачень, серед яких мрія, надія, поривання, прагнення самопізнання, ідеал, якого ватро прагнути але майже неможливо досягнути.

Список використаних джерел:

1. Вольский А. Л. Герменевтика символа «голубой цветок» в романе Новалиса «Генрих фон Офтердинген»: стаття / А. Л. Вольский // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2008. – № 81. – С. 168–175.
2. Кобякова І. К. Авторське коментування пейзажних образів (на матеріалі поетичного дискурсу корелюючих мов): / І. К. Кобякова, В. С. Куліш // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Філологічні науки (мовознавство): збірник наукових праць – 2011. – №96 (3). – С. 401–404.

3. Лазуткіна Ю. А. Переклад кольористичних гештальт-образів української та німецької поезії : наукова робота [Електронний ресурс] / Ю. А. Лазуткіна; наук. керівник Л. І. Дегтярьова. – 2017. – 42 с. – Режим доступу : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52662> (дата звернення : 21.11.2018).
4. Dehtiarova L. Sensitive Kolorisation der Gestalten der Deutschen und Ukrainischen Dichtung / L. Dehtiarova, J. Lazutkina, A. Trofimenko // Філологічні трактати. – 2017. – Т.9, № 1. – С. 38–46.
5. Gutzitiert. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gutzitiert.de/> (дата звернення: 14.10.2018).
6. Novalis. Heinrich von Ofterdingen [Elektronische Ressource] / Gutenberg // SpiegelOnline. – Zugriff unter : <http://gutenberg.spiegel.de/buch/heinrich-von-ofterdingen-5235/3>. – (14.10.2018).
7. Herder, Johann Gottfried. Gedichte [Elektronische Ressource] / Bibliothek – Zeno.org. – Zugriff unter : <http://www.zeno.org/Literatur/M/Herder,+Johann+Gottfried/Gedichte/Gedichte/Zweites+Buch/Meine+Blume>. – (14.10.2018).

Аліна Полежай,

студентка Сумського державного університету

Галина Чуланова,

к. філол. н., доцент кафедри германської філології

Сумського державного університету

МОВНІ ЗАСОБИ УВИРАЗНЕННЯ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Сучасна епоха характеризується як час глибоких та кардинальних перетворень, які зачіпають усі сфери життя суспільства. Ці зміни відбуваються і на тлі підприємницької діяльності та вимагають безпосередньої участі в них. Реклама виступає невід’ємним атрибутом цієї діяльності, безпосередньо зазнає